



Swedish Chapter of International Society of Indoor Air Quality and Climate

Alla läsare är välkomna att skriva i nyhetsbrevet!

Ansvarig utgivare är SWESIAQ:s styrelse. Redaktör är Anders Lundin. Besök SWESIAQ:s hemsida www.swesiq.se

Skicka ditt bidrag till nyhetsbrevet@swesiq.se

Logga in [Logga in](#) [In English](#)

Nyhetsbrev nr 27

2013-09-10



SWESIAQ byter hemsida - och utlyser en pristävling!

Här ovanför ser du hur SWESIAQ:s nya hemsida ser ut. Den är redan i drift och vi hoppas att den ska bli lättare att hitta i än den gamla hemsidan. Som medlem loggar du in med ditt vanliga användarnamn (e-post-adress) och lösenord. Vill du komma i kontakt med någon av oss funktionärer, lämna synpunkter på hemsidan, kontakta nyhetsbrevet, kontakta någon av arbetsgrupperna osv.? Under "Kontakta oss" finns olika alternativ. Testa vår hemsida och kom gärna med förslag på hur den ska bli ännu bättre!

Hemsidesbilden ovan är från en innemiljö i Sävar utanför Umeå. Har du bättre förslag till vinjettbilden på SWESIAQ:s första sida? Vilken innemiljö symboliserar SWESIAQ för dig? Vi utlyser en pristävling om SWESIAQ:s vinjettbild. Har du några bra idéer så skicka ditt bildförslag till oss senast 30:e september 2013. Styrelsen kommer att utse en vinnande bild och dela ut fina priser, läs mer på hemsidan.

SWESIAQ:s höstmöte 23 oktober Boka in dig hos Boverket i Karlskrona!



SWESIAQ:s höstmöte arrangeras i år i samarbete med Boverket i Karlskrona. Det blir i princip ett heldagsmöte, ungefär kl. 10-15.

Här är programmet i sammandrag:

- Boverkets byggregler – hälsa, hygien och miljö
- BETSI-undersökningens fortsättning
- Miljömålsarbete på Boverket
- Miljöbalkens krav på innemiljö: Likheter och skillnader gentemot BBR och PBL
- Socialstyrelsens arbete med innemiljö i skolorna
- Boverket bjuder på lunch på Marinmuséet
- Allt är gratis – Om du är SWESIAQ-medlem

Är du inte medlem än? Det kostar 250 kr per år och du kan ansöka om medlemskap samtidigt som du anmäler dig till höstmötet. Liksom tidigare planerar vi också att sända dagen som webinar om du inte har möjlighet att komma till Karlskrona. Även detta är gratis för SWESIAQ-medlemmar.



Marinmuséet i Karlskrona

Hög tid att söka SWESIAQ:s resestipendium för studenter!

Senast 30 september vill vi ha din ansökan (förlängd ansökningstid). Du kan få upp till 10 000 kr för att delta i en innemiljökonferens eller liknande. Kravet är att du är inskriven på universitet eller högskola och att du bidrar med en kort artikel i vårt nyhetsbrev så att vi andra också får se vad du håller på med och vad som händer på konferensen. Mer information om hur du utformar din ansökan och vilka krav som gäller finns på hemsidan www.swesiaq.se.

Här nedanför kan du se vad vår stipendiatar Cecilia Boman Lindström var med om i Köpenhamn.

Rapport från Copenhagen Workshop on Endocrine Disruptors 2013



Cecilia i Köpenhamn

Endocrine Disruptors är ett samlingsnamn för ämnen med hormonstörande egenskaper. De är kemikalier som skapats av människan och som forskarna intresserat sig för under senare år. De finns överallt och kan bl.a. mätas i damm i inomhusluften.

Under fyra intensiva dagar möttes forskare och doktorander från hela världen i Köpenhamn.

Professor Shanna Swan från New York inledde med en historisk översikt: Från de första larmen om hur bekämpningsmedel påverkade djurlivet, till diethylstilbestrol 1971 (gavs som ett medel mot missfall till gravida kvinnor men visade sig orsaka livmoderhalscancer hos döttrarna 20 år senare), via neurosedynskandalen till de fynd vi gjort i nutid.

1997 noterade man för första gången (vid undersökningar av Bisphenol A) s.k. icke-monotona dos-respons-samband. Forskarna har nu sett att det tidigare antagandet om att låg dos innebär låg risk och att hög dos innebär hög risk inte alltid gäller för dessa nya, moderna kemikalier. Tvärtom tror man nu att en lägre dos vid fel tid i utvecklingen för t.ex. ett foster kan vara mycket farligare än en hög dos. Tidpunkten är alltså viktigare än vi trott tidigare. Laura Vandenberg har gjort en genomgång av forskning där dessa

resultat beskrivs utförligare ([länk till artikeln](#)). Shanna Swan medgav att än återstår mycket att förstå och förklara. Idag är alla människor exponerade och vi har en mix av flera olika hormonstörande ämnen i våra kroppar.

Mer från konferensen:

- *Den manliga fortplantningsförmågan* har försämrats under de senaste tjugo åren. Vad detta beror på vet vi inte, men en teori är att den påverkas av den ökande mängd hormonstörande ämnen som finns omkring oss.
- *Perflourerade ämnen* finns idag bl.a. i vattenavvisande textilier, i "non-stick" beläggningar i stekpannor och som ytbeläggning på fett- eller vattenavvisande papper t.ex. i snabbmatsindustrin. Ämnena är persistenta och bioackumulerande, men hur påverkar de hälsan?
- *Cocktaileffekter*: Vad händer när vi samtidigt utsätts för en blandning av olika hormonstörande ämnen?
- *WHO/FN:s nya rapport om hormonstörande ämnen*. Åke Bergman som arbetat med den nya rapporten välkomnade den skärpning som skett i texten jämfört med tidigare ([länk till den nya rapporten](#)).

Cecilia Boman Lindström, cecilia.boman@kau.se
PhD-student, SELMA-studien, Karlstads universitet
www.selmastudien.se

Friska hus blir förebild för framtidens bostäder

En ny forskningsrapport visar hur vi kan undvika att bygga bostäder med fuktskador, föroreningar och gifter som orsakar hälsoproblem för de boende. Vi har kartlagt friska hus i Stockholm för att ta reda på vad som krävs för att bygga hälsomässigt hållbart.



Projektledaren
Marie Hult

Vi har studerat sju hus i Stockholm där de boende inte har några hälsoproblem som är relaterade till byggnaden. Syftet är att ge fastighetsägare och byggföretag kunskap för att bygga hus som inte påverkar människors hälsa negativt.

De sju hus som vi studerade är byggda under åren 1998-2003. Vid urvalet var tre av dem hyresrätter och fyra bostadsrätter, idag är samtliga bostadsrätter.

Husen ingår i det så kallade 3H-projektet, Hälsomässigt hållbara hus, där 7640 boende i 481 flerbostadshus fick svara på en enkät om inomhusmiljön 2005. Av 481 hus var det endast i ett 20-tal som de boende inte hade några byggrelaterade hälsoproblem.

Vi såg 5 gemensamma nämnare för friska hus:

1. Friska hus är fuktsäkra. De har fasadmaterial som tål fukt och förhindrar mögel. Bra material är leca, tegel och betong. Träfasader med luftspalt är också bra.
2. Friska hus är giftfria. De har ytskiktmaterial av god kvalitet i golv och väggar som inte dammar eller avger gifter i inomhusluften.
3. Friska hus är lättstädade. De är smart planerade för att underlätta städning och undvika damm, exempel är vägghängda WC-stolar och överskåp som går ända upp till taket.
4. Friska hus blir inte för varma. Möjlighet att installera markiser eller persienner ger bra temperatur-

balans i moderna hus som är välisolerade och har stora fönster.

5. Friska hus har kunniga och ansvariga projektörer. Duktiga byggföretag ställer höga krav tidigt i processen på inomhusmiljön; luftkvalitet, värmekomfort, ljud- och ljusförhållanden.

Många av husen där de boende mår bra har en fin arkitektonisk utformning och gårdsmiljö, vissa har ekologiska inslag som odlingslotter, växthus och solfångare. Kanske bidrar det också till friskare och mer nöjda boende.

Nu har vi en rad exempel som kan tjäna som förebilder för hur man bygger sunda hus. Utmaningen blir att sprida insikterna från forskningsrapporten till branschen och att få till stånd en kontinuerlig diskussion om inomhusmiljön. [Här är en länk](#) till rapporten.

Marie Hult, White arkitekter, marie.hult@white.se

Har du någon aktivitet som du informera om, nya forskningsresultat eller annat som kan intressera våra nyhetsbrevläsare?

Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se. Då kan vi lägga in informationen på SWESIAQ:s hemsida och/eller skriva om den i nyhetsbrevet. På SWESIAQ:s hemsida www.swesiaq.se eller i KOMIN:s kalender på www.kominmiljo.eu kan du se vad som är på gång just nu inom inomhusmiljöområdet.

Om du vill avbryta din prenumeration på nyhetsbrevet: Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se